

הערכות רשויות מקומיות למשבר האקלים - נספח בתחום מזון

רקע

30% מפליטות גזי החממה העולמיות מגיעות ממערכת המזון¹. הקבוצה המדעית של פסגת מערכות המזון של האו"ם קבעה כי ללא שינוי בדפוסי התזונה בכיוון של בריאות וקיימות, ניכשל בהשגת יעדי הפיתוח הבר-קיימא של האו"ם, ניכשל בהשגת יעדי פריז של אמנת האקלים וניכשל בהשגת היעדים לפי אמנת המגוון הביולוגי.² בעיות סביבתיות מרכזיות במערכות המזון נוגעות לסוג המזון, לייצור, שינועו וצריכתו. להפחתת פליטות (מיטיגציה): לשינוי בדפוסי ייצור וצריכה של מזון פוטנציאל הפחתת פליטות גדול מאוד. שלישי מכל המזון המיוצר בעולם מתבזבז³, וכי ייצור מזון מהחי אחראי לכ-70%-57 מסך פליטות גזי החממה מתעשיית המזון⁴ ול-20%-14.5 מכלל פליטות גזי החממה שהאנושות פולטת.^{5, 6, 7} מזון הנו חלק משמעותי גם מהפסולת המיוצרת בעיר - 40% מהאשפה הביתית היא אשפה אורגנית רטובה. מזון מעובד ואריזות הם גורם מזהם בשל תהליכי הייצור שלהם וגם בהיותם מקור לפסולת. **גידול, רכש ואכילה של תזונה בת קיימא והימנעות מבזבז מזון יכולים לצמצם את פליטת גזי החממה מהמזון שאנו אוכלים ביותר מ-60%.**

שיפור חוסנה של העיר ובפרט במצבי משבר: בטחון תזונתי ותזונה בריאה הן הכרחיות לשמירה על בריאות ורווחת התושבים, אי בטחון תזונתי הינו מדד מרכזי לעוני. תזונה לקויה אחראית ל-22% ממקרי התמותה בעולם, בישראל מוערך שתזונה לקויה היא במקום שני בגורמי התחלואה הנגרמים כתוצאה מהתנהגות.⁸ מצבי משבר ((כגון בצורות, מלחמות אזורים, עליית מחירים וכו')) הצפויים להתרבות ולהתעצם עקב שינויי האקלים, לאור זאת יש חשיבות להבטיח הספקת מזון בריאה לתושבי הרשות. התבססות על

¹ [IPCC 2019 דוח](#)

² UN Food Systems Summit Scientific Group, [Shift to Healthy and Sustainable Consumption Patterns - a paper on Action Track 2](#) (2020)

³ FAO UN, 2011

⁴ u, X., Sharma, P., Shu, S. et al. [Global greenhouse gas emissions from animal-based foods are twice those of plant-based foods](#). Nat Food 2, 724–732 (2021)

⁵ Hannah Ritchie and Max Roser ["Environmental impacts of food production"](#). Published online at OurWorldInData.org. (2020)

⁶ Smith, P., et al. **Agriculture, Forestry and Other Land-Use (AFOLU)**. In IPCC 2014: [Climate Change 2014: Mitigation of Climate Change](#). Contribution of Working Group III to the Fifth Assessment Report of the IPCC. Cambridge University Press, Cambridge, United Kingdom and New York, NY, USA (2014)

⁷ Shepon, Alon, et al. ["The opportunity cost of animal based diets exceeds all food losses."](#) Proceedings of the National Academy of Sciences (2018)

⁸ GBD 2017 Diet Collaborators (2019). [Health effects of dietary risks in 195 countries, 1990–2017: a systematic analysis for the Global Burden of](#)

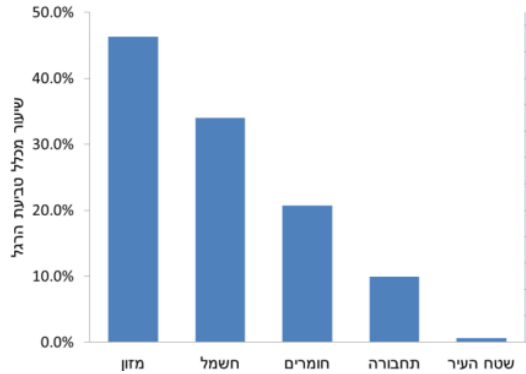
[Disease Study 2017](#). Lancet (London, England), 393(10184), 1958–1972

מסמך זה נכתב על ידי קואליציית "מזון וחיים", כתיבה מרכזית גרינפיס ישראל

בסיוע -ישראל *The Natural step*, גינות קהילה ישראל, הפורום הישראלי לתזונה בת קיימא

מזונות בריאים ומקומיים חיונית על מנת לספק מזון לתושבים גם בעת משברים.⁹ אימוץ עולמי של דפוס "הדיאטה הבריאה המבוססת על הצומח" יפחית באופן דרמטי את הפליטות, יספק תזונה מאוזנת ומלאה ל-10 מיליארד אנשים ויציל חיים של 11 מיליון בני אדם בשנה.¹⁰

מזון ברשויות מקומיות

רוב המזון בעולם נצרך באזורים עירוניים, עד שנת 2050 80% מהמזון צפוי להיצרך בערים, ומזון הינו מרכיב משמעותי בטביעת הרגל האקולוגית של ערים. בשנת 2017 חושב כי פליטות הקשורות לצריכת מזון בערי C40 הן 13% מכלל פליטות גזי החממה באותן הערים, מתוכן כ-75% מהפליטות נובעות מייצור של מזון מהחי.¹¹ מחקר של אוניברסיטת תל-אביב בשיתוף עיריית תל-אביב הראה כי המרכיב המשמעותי ביותר בטביעת הרגל של העיר הינו מזון.¹² ערים ורשויות מקומיות מובילות בכל העולם את הטרנספורמציה במערכות המזון ומראות שלרשויות מקומיות יש אפשרות להביא להפחתה משמעותית בפליטות גזי חממה על ידי שינויים אלה ואף להיות גורם מוביל אשר יסחוף אחריו מדינות. שתי אמנות משמעותיות של ערים בנושא המזון הן אמנת מילאנו ו-[Good food cities של C40](#). אמנת מילאנו כוללת יותר ממאתיים ערים שהתחייבו ל"לפתח מערכות מזון בר קיימא שהן כוללות, גמישות, בטוחות ומגוונות, זאת באמצעות מדיניות עירונית חינוך לקיימות, פיקוח על תזונה, הגברת נגישות עבור אוכלוסיות מוחלשות, עידוד ייצור מקומי ועוד". בין הערים: סיאול, ניורובי, אמסטרדם ותל אביב. ארבע עשר ערים, חתמו על הצהרת "Good Food Cities" במסגרת אמנת C40 במסגרתה התחייבו להגביר בתחומן את הצריכה של מזון בריא מהצומח, על בסיס דפוס הדיאטה הפלנטרית המומלצת ע"י מומחי ועדת Lancet-EAT.⁸ זאת בין היתר באמצעות רכש ציבורי, מניעת אובדן מזון וגיבוש אסטרטגיה מוניציפלית לקידום יעדים אלו, תוך שילובם בתכניות האקלים המקומיות. בין הערים: לוס אנג'לס, קופנהגן ולונדון.⁹

טיפול בפסולת אורגנית: פסולת אורגנית היא כ-40% ממשקל הפסולת העירונית המיוצרת בישראל. היא גורמת לפליטות מתאן, הטמנת פסולת אורגנית בלא טיפול מקדים נאות מייצרת מפגעי ריח, תשטיפים, זיהומי קרקע ומי תהום, ואחראית לפליטה של 8%-10% מפליטות גזי החממה של המשק¹³, העלות הממוצעת להטמנתו היא כ-500 ש"ח לטון. על כן רשויות מקומיות בעולם ובישראל מחפשות פתרונות להפחתת הטמנה ושינוע של פסולת אורגנית, בהן הפרדת פסולת אורגנית במקור והעברתה לטיפול להפקת קומפוסט וביו גז, וכן חלוקת קומפוסטרים ביתיים, הדרכה ועידוד האוכלוסייה לקיום קומפוסט (מה שחוסך גם את עלויות השינוע והזיהום הנגרם ממנו).

⁹ דורית אדלר, סיגל טפר ואסף צחור - ביטחון תזונתי וחוסן לאומי בעידן של אקלים משתנה. מזכר 209: סביבה אקלים וביטחון לאומי – חזית חדשה לישראל. INSS

¹⁰ Willett W, Rockström J, Loken B et al. [Food in the Anthropocene: the EAT–Lancet Commission on healthy diets from sustainable food systems](#). (2019)

¹¹ C40, [14 Cities Commit to Sustainable Food Policies That Will Address the Global Climate Emergency](#) (2019); C40, [Good Food Cities: Achieving a Planetary Health Diet for All](#).

¹² Stossel, Z., Kissinger, M., and Meir, A. 2017. "Modeling the contribution of existing and potential measures to urban sustainability using the Urban Biophysical Index (UBSI)". *Ecological Economics*, 139: 1-8. doi: [10.1016/j.ecolecon.2017.03.039](#). (גם בעברית)

¹³ [פרסום טיוטת תקנות לטיפול בפסולת אורגנית](#) (28.9.2022) המשרד להגנת הסביבה.

מסמך זה נכתב על ידי קואליציית "מזון וחיים", כתיבה מרכזית גרינפיס ישראל

בסיוע -ישראל The Natural step, גינות קהילה ישראל, הפורום הישראלי לתזונה בת קיימא

יעדים לאומיים:

ב"מפת הדרכים למערכות מזון בריאות, מקיימות ושוויוניות"¹⁴ שהגישה ממשלת ישראל לאו"ם (ספטמבר 2021) הוגדרו יעדים לביסוס מדיניות המזון בישראל על הנחיות התזונה הלאומיות¹⁵. על פי מפת הדרכים עד 2030 ממשלת ישראל מחויבת לכך שתזונה בריאה, בת-השגה ובת-קיימא תהיה הנורמה הציבורית, בהתבסס על הנחיות התזונה הלאומיות, ותנחה מדיניות ממשלתית בתחום החינוך, הכלכלה, החקלאות, הסביבה, החברה והתרבות. במפת הדרכים הודגש שרעב וחוסר בטחון תזונתי יפסיקו להתקיים בישראל והפתרונות לבטחון תזונתי יהיו ממזון בריא ובר קיימא. צריכת חלבון מן החי תפחת לרמות המומלצות על ידי משרד הבריאות ותוחלף בעיקר בשיעור גבוה יותר של חלבונים מהצומח וחלבונים חלופיים (לאחר שהוכחה בטיחותם ובריאותם). רוב המזון הטרי (פירות, ירקות) יגדל באופן מקומי כדי להפחית עלויות הובלה וטביעת רגל פחמנית ובו זמנית להגביר את הביטחון התזונתי והחוסן לשיבושים בשרשרת האספקה.

הנחיות התזונה הלאומיות מכוונות הן לשיפור הבריאות של תושבי ישראל והן ליישום עקרונות של תזונה בת קיימא. על פי ההמלצות, על התזונה להיות מגוונת, ולהתבסס בעיקרה על מזונות גולמיים או שעברו עיבוד מינימלי, בעיקר מן הצומח, תוך הימנעות ממזונות אולטרא-מעובדים, ושימוש מועט בשמנים, מלח וסוכר. תדירות האכילה המומלצת של מזונות שונים:

- צריכה יומיומית של ירקות, פירות, דגנים מלאים, קטניות, שמנים מהצומח ומוצרי חלב דלי שומן וללא תוספת סוכר או תחליפיו (כגון מוצרי סויה).
- אכילה לאורך השבוע, אך לא בכל יום - עוף, הודו וביצים (עד ביצה ליום, כולל כמקור מצטבר במאכלים מורכבים כגון פשטידות ומאפים), דגים ובריכה.
- להמעיט בצריכת בשר בקר ככל האפשר.
- להמנע מבשר עתיר שומן ומלח, בדגש על בשר מעובד ובשר אדום וכן ממוצרים עם הסמל האדום בחזיתם (המכילים כמות גבוה של סוכר, שומן ו/או נתרן).

נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה מלמדים שאספקת הבשר לנפש בישראל כפולה מהצריכה המרבית המומלצת ע"י משרד הבריאות. על פי נתוני ה-OECD היא גבוהה פי 2.7 מההמלצות¹⁴. צריכת העוף בישראל היא הגבוהה בעולם ועומדת על 60.15 ק"ג לנפש בשנה.¹⁴ (עמ' 23) על פי נתוני משרד הבריאות, בקרב

¹⁵ההמלצות התזונתיות החדשות, משרד הבריאות הישראלי, יוני 2020,

צרכני העוף הצריכה הממוצעת עומדת על 160 גרם עוף ביום. לאור זאת קיים צורך להביא להפחתה ניכרת בצריכת מזון מהחי הן מטעמי בריאות והן מטעמים סביבתיים.

פוטנציאל הפחתת פליטות כללי:

כאמור לרשויות פוטנציאל הפחתה ניכרת מתחום המזון. לדוגמה: בפרויז פרויקט בחדרי אוכל של בתי ספר הצליח להפחית ב-30% את פליטות גזי החממה שלהם בין 2018 ל-2020, דרך הפחתת צריכת מזון מן החי ודגש על צריכת מוצרים עונתיים ומקומיים.¹⁶ במילנו, טביעת הרגל הפחמנית של חדרי האוכל בבתי ספר ירדה ב-20% ב-5 שנים, אחרי הפחתה ביותר מ-50% של צריכת בשר.¹⁷ על פי 40C יש שלוש פעולות מרכזיות להפחתת פליטות ממזון - שינוי רכש מוסדי של מזון, שינוי הרגלי צריכה של הציבור לתזונה מבוססת על הצומח והפחתת בזבז מזון.⁹

תכנית פעולה למזון בר קיימא ברשות

שלבים בהתנעת, בניית והפעלת התוכנית

שלב ראשון – התנעה פנים רשותית, שלב שני – שיתוף בעלי עניין. השלבים מפורטים במדריך עצמו (עמ' 24-30).

פרנט רשותי ותזונאי רשותי: רצוי כי ימונה פרנט רשותי לנושא תזונה בת קיימא שיבנה את תכנית הפעולה למזון בריא ובר קיימא בעיר, כמו כן רצוי לקבוע תקן לתזונאי ברשות (בתפקיד זה מומלץ להעסיק מומחים מתחומי התזונה ומערכות המזון). ברשויות רבות בארץ כבר קיימים מתאמי בריאות של פרויקט "אפשרי בריא" של משרד הבריאות, נתן להכשיר את מתאמ/ת הבריאות להוביל את פרויקט כתיבת ויישום התכנית. מומלץ כי שלב ראשון לצורך כתיבת התכנית הוא מיפוי של המצב היום. חשוב שהפרנט יתייעץ בתזונאי רשותי, במידה ואין בתזונאי המחוזי או התזונאי של האשכול הרלוונטי.

סקר הערכת מצב: נדרש סקר הערכת מצב של דפוסי הצריכה והתזונה של תושבי העיר, על פי קבוצות אוכלוסייה שונות ושכונות - סקר זה יבדוק: תפיסות תושבי העיר לגבי תזונה, דפוסי צריכה - אחוז ירקות ופירות, אחוז מוצרים מהחי, אחוז מזונות גולמיים למול מזונות מעובדים, דפוסי אכילה וזריקה של מזונות שנרכשו, וגם גורמים משפיעים על צריכה עבור התושבים - מחיר המזון, נגישות לפירות וירקות טריים וכו'. על סמך תוצאות הערכת המצב ניתן יהיה לקבוע יעדים כמותיים ואיכותיים.

הצטרפות לאמנות בינלאומיות: בתחום מזון בר קיימא קיימות מספר אמנות עולמיות של רשויות מקומיות, בהן אמנת מילאנו, Good food cities של 40C וכן אמנת מזון מן הצומח לערים. מומלץ להצטרף לאמנות הבינלאומיות כדי להיות חלק ממהלך רחב יותר של שינוי מערכות המזון העולמיות, לקבל תמיכה ויוקרה.

¹⁶ City of Paris, [Paris Climate Action Plan](#), p. 49 (2018)

¹⁷ [World Food Day 2020. Milan has reduced the CO2 emissions of school canteen menus by 20% in just five years.](#)

מסמך זה נכתב על ידי קואליציית "מזון וחיים", כתיבה מרכזית גרינפיס ישראל

בסיוע -ישראל *The Natural step*, גינות קהילה ישראל, הפורום הישראלי לתזונה בת קיימא

את מי מזמינים לשולחן?

בטרם הכנת התוכנית למזון בר קיימא בעיר, מומלץ לכנס שותפים נוספים מהרשות: מחלקת הבריאות (ברשויות בהן יש מחלקה כזאת), נציגי "אפשרי בריא" בעיר, מחלקות רווחה, קהילה וחינוך, עמותות חברתיות, מוסדות הזנה חברתיים, נציגי קופות החולים בעיר, פרויקטים של גינון קהילתי (גינות, גגות קהילתיים וכו'), עבודי הרשות המתמחים בנושא פסולת וגינון (בצרכני קומפוסט). כל זאת מעבר לתזונאית מקצועית שתלווה את התהליך.

התחומים או המחלקות ברשות המקומית המעורבים ביישום

בריאות קהילה ורווחה חינוך רכש מרחב ציבורי

הצבת יעדים שאפטיניים בתחום המזון

גיבוש היעדים לאחר ניתוח המצב הקיים והסקת המסקנות, הרשות יכולה להגדיר את המצב הרצוי במונחים של אנרגיה מקיימת וחוסן אקלימי ולגבש יעדים ברורים למימוש. היעדים ישקפו את היכולות והמאפיינים המקומיים בזיקה למטרות התוכנית, היעדים המקומיים והיעדים הלאומיים והבין-לאומיים, והיכן שרלוונטי - יעדים הנובעים מהתארגנויות ופורומים איזוריים ובינ-רשתיים.

היעדים צריכים לענות על השאלות: לאן אנחנו רוצים להגיע בתחום המזון בר קיימא?

כיצד נרצה שהרשות תיראה ב-2030?

במסגרת תוכנית הפעולה יש לקבוע יעדי ביניים לשנת 2022 ולקבוע פעולות במסגרת התוכנית פעולה להשגת יעדים אלה.

היעדים צריכים להיות ברורים וניתנים למדידה.

לשם כך, כדאי לבחון אותם באמצעות ארבעת הכללים הבאים:

1. מדידים - ניתן למדוד אותם ולקוב אחרי ההתקדמות לאורך הזמן 8.
2. יישומיים - ניתן לתרגם אותם לפעולות, לתקציבים ולמשאבי כוח אדם.
3. עיתיים - ניתנים למימוש ומעקב במסגרת זמן נתונה (למשל עד 2030)

מסמך זה נכתב על ידי קואליציית "מזון וחיים", כתיבה מרכזית גרינפיס ישראל

בסיוע -ישראל *The Natural step*, גינות קהילה ישראל, הפורום הישראלי לתזונה בת קיימא

4. שאפתניים - רצוי לקבוע יעדים שאפתניים, שיכולים להצמיד את הרשות מעבר למצב של "עסקים כרגיל" ולייצר סביבה מותאמת יותר לשינויי האקלים ולמשק דל פחמן.

דוגמאות	פוטנציאל הפחתה	יעד שאפתני (מותאם לעתיד eat lancet והתאמות התזונה הלאומיות)	תחום: מזון
good food cities של 40c	IIII	צמצום אובדן מזון ובזבז מוסדית ב-50% עד 2030	הפחתת בזבז מזון
ברקלי ¹⁸ , ניו-יורק, הלסינקי, פריס, good food cities של 40c	IIIII	הפחתה ב-50% בצריכה מוסדית של מזון מהחי עד 2030	התאמת רכש מזון להנחיות התזונה הלאומיות
	IIII	צריכה של 500 גר' ירקות ו-300 גר' פירות וכן קטניות ודגנים מלאים ביום בקרב כלל האוכלוסייה עד 2025	התאמת צריכת פירות וירקות טריים להנחיות התזונה הלאומיות לכלל האוכלוסייה
פריז ¹³	IIIII	הפחתה ב-50% בצריכה של מזון מהחי עד 2030	הפחתה של צריכת מזון מהחי בקרב הציבור
	IIIII	30% מהעסקים בעיר מקבלים תו "עסק ירוק" בנושא מזון, לאחר עמידה בקריטריונים מדידים של הפחתה במכירות מזון מהחי	הגדלת היצע מזון בריא מהצומח בעסקים בעיר
	IIII	הפחתה של 50% עד 2025 50% מהעסקים עומדים בתו הסביבתית של טו בי פרינדלי	הפחתת בזבז מזון בעסקים בעיר
	II	גידול מזון על גגות, 50% בבניה חדשה, כולל התחדשות עירונית, 20% בבניינים קיימים	גידול מזון טרי מקומי

¹⁸ [Resolution to Accelerate the City of Berkeley's transition to Plant Based Foods](#); Plant Based News [Berkeley Becomes First US City To Phase Out All Animal Products It Serves](#) (2021).

מסמך זה נכתב על ידי קואליציית "מזון וחיים", כתיבה מרכזית גרינפיס ישראל בסיוע -ישראל *The Natural step*, גינות קהילה ישראל, הפורום הישראלי לתזונה בת קיימא

	III	100% מהפירות והירקות הנרכשים בשטחי הרשות מגודלים פחות מ-100 ק"מ מהעיר עד 2030	קידום רכישה מחקלאות מקומית
		תוכנית חובה החל מגיל גן ועד סיום יסודי	חינוך להגדלת החיבור לגידול, ייצור וצריכה נבונה של מזון בריא ובר קיימא

תיעוד פעולות

*עיקר הפעולות המפורטות הינן בתחומים בהן עיקר פוטנציאל ההפחתה וחיזוק החוסן.

תחום	פעולות	תחומים ברשות	הוצאה עירונית	מהירות יישום	תועלות	דוגמאות נבחרות
הפחתת בזבז מזון בעסקים	מנגנון ניתוח\בקרה להעריך היקף הבזבז בחדרי האוכל ולהתאים כמויות	רכש		 מהיר	- חיסכון כלכלי	מסמך צמצום בזבז מזון של TNS ישראל
	רתימת עסקים למכירה של פירות וירקות מכוערים	עסקים			השפעה מיידית על הפחתת בזבז מזון והשפעה ארוכת טווח על תפיסת "מודל היופי" של ירקות ופירות	
	הסברה וחזרה עם מארגני אירועים					פריז
	קידום חוק איסור השלכת מזון למכולות ורשתות שיווק(או הטלת תשלום דיפרנציאלי לפי כמות	עסקים		בינוני	חסכון כלכלי (כ 600 ש"ח לטון פסולת מפונה) וחסכון סביבתי	תכנית Pay as you throw . חוק איסור השלכת מזון לרשתות שיווק קיים בצרפת,

מסמך זה נכתב על ידי קואליציית "מזון וחיים", כתיבה מרכזית גרינפיס ישראל

בסיוע -ישראל The Natural step, גינות קהילה ישראל, הפורום הישראלי לתזונה בת קיימא

					האשפה המושלכת) *מצריך הענקת סמכות לרשות המקומית	
Boulder County, CO established a policy for Zero Waste and Healthy Menu Meetings and Events מדיניות לאפס בזבז מזון, בולדר, קולורדו. תכנית השפעה מקומית בישראל	חסכון כלכלי משמעותי, חסכון כלכלי נוסף בפינוי פסולת, שיפור הפיקוח על בטיחות המזון	בינוני	חסכון	עסקים	ליווי עסקים להפחתת בזבז מזון	
Good Food Purchasing Program תוכנית רכש מזון טוב (לוס אנג'לס, שיקגו...) חברת המתכונים - "שני ללא בשר"	בריאות עובדי העירייה ותושבים הניזונים במוסדות. חסכון כלכלי שיפור באיכות ההזנה ובגיוון התפריטים.	מהיר		רכש בריאות	שינוי תפריטים כדי שהם יתאימו להמלצות הלאומיות - הפחתת מנות מהחיר, הצע מגוון של מנות מהצומח ומזון מקומי גולמי. (מוסדות העירייה, צהרונים וגנים, מוסדות הזנה) נספח - המלצות לתפריט הסעדה מוסדי	התאמת רכש מזון לדיאטה בריאה מבוססת על מהצומח
Washington State university HSUS		מהיר		רכש בריאות	הסברה וחינוך לעובדים, הכשרות לחברות ההזנה	
פריז: Solidarity cards לפירות וירקות, חנויות SNAP and Health Bucks, New York; "חברתיות";	בריאות התושבים הגדלת השוויון והרווחה של תושבי העיר	מהיר	תלוי אוב' ותכנית עירונית	בריאות קהילה ורווחה	חלוקת שוברים לרכישת ירקות ופירות לאוכלוסיות מוחלשות	התאמת צריכת פירות וירקות טריים

מסמך זה נכתב על ידי קואליציית "מזון וחיים", כתיבה מרכזית גרינפיס ישראל

בסיוע -ישראל The Natural step, גינות קהילה ישראל, הפורום הישראלי לתזונה בת קיימא

<p>פריז</p>	<p>בריאות התושבים גיבוש מרכז חברתי- קהילתי סביב שוק איכרים שכונתי</p>	<p> מהיר</p>	<p></p>	<p>רכש עסקים קהילה ורווחה</p>	<p>קיצור שרשרת האספקה מהייצרן לצרכן על ידי יצירת מערך הספקה ישיר מחקלאים ושווקי איכרים בשכונות.</p>	<p>להנחיות התזונה הלאומיות לכלל האוכלוסיה</p>
<p>פריז</p>	<p>בריאות התושבים הגדלת תעסוקה לאוכ' מגוונת</p>	<p> בינוני</p>	<p></p>	<p>תכנון ובנייה עסקים</p>	<p>הקמת שוק עירוני או שוק עירוני נוסף / שיפוץ של שוק עירוני ישן והפיכתו לאטרקטיבי</p>	
<p>דוגמאות לקמפיינים על הפחתת מזון מהחיי: בניו יורק, משרד ראש העיר לרווחת בעלי החיים שלח ניוזלטרס לתושבים שכללו מידע על נזקי צריכת בשר וליווי למעבר לדיאטות מבוססות על הצומח.</p> <p>דוגמאות לצמצום לקמפיינים על בזבז מזון: US: Food Too Good to Waste toolkit, food waste reduction resources (EPA) Food: Too Good to Waste Implementation Guide and Toolkit US EPA</p> <p>אפשר להתייחס לשבוע הלאומי של צמצום בזבז</p>	<p>בריאות התושבים רתימת התושבים לתמיכה ביישום תכנית האקלים הרשותית</p>	<p> מהיר</p>	<p></p>	<p>קהילה ורווחה</p>	<p>קמפיין ציבורי: - על היתרונות הבריאותיים והסביבתיים של תזונה מבוססת מזונות גולמיים מהצומח - על הפחתת בזבז מזון</p>	<p>הפחתה של צריכת מזון מהחי וצמצום בזבז מזון בקרבת הציבור</p>
<p>Stellar Farmers Markets "תוכנית (New York)", סדנאות לתושבים עיריית תל אביב סדנת בישול בריא עיריית תל אביב - יפו סדנאות לקהל הרחב</p>	<p>בריאות התושבים רתימת התושבים לתמיכה ביישום תכנית האקלים הרשותית גיבוש וחיזוק הקהילתיות בעיר</p>	<p> מהיר</p>	<p></p>	<p>קהילה ורווחה</p>	<p>סדנאות צריכה נבונה ובישול - מזון מבוסס על הצומח והפחתת בזבז מזון</p>	

מסמך זה נכתב על ידי קואליציית "מזון וחיים", כתיבה מרכזית גרינפיס ישראל

בסיוע -ישראל The Natural step, גינות קהילה ישראל, הפורום הישראלי לתזונה בת קיימא

פרויקט "מתחילים את השינוי בצלחת" תוכניות חינוכיות תכנית "אוכלים את זה" של משרד הבריאות לגילאי יסודי.	בריאות התושבים חינוך לקיימות ולבריאות	בינוני		קהילה ורווחה חינוך	שיעורים וסדנאות בבתי ספר על צריכה ותזונה בת קיימא ובריאה, התנסות בהכנת מאכלים ממזונות גולמיים מהצומח	
Shop healthy, New York Shop Healthy - NYC Health	חיזוק ורתימה של עסקים התומכים ביישום ערכי תכנית האקלים הרשותית	בינוני		עסקים	עידוד\ליווי עסקים המעוניינים להציע מזון מן הצומח (תמריצים כלכליים או הקלה בקבלת רשיון)	הגדלת היצע בריא מהצומח בעסקים בעיר
Green Business Programs ZeroFoodprint, EatReal MEAT OF THE MATTER (p.27)	העלאת תכנית האקלים הרשותית לסדר היום הציבורי	בינוני		עסקים	תו "עסק ירוק" לעסקים מגישים\מוכרים אחוז מסוים של מזון מן הצומח, בהתאם ליעדים שהציבה העיר	
פריז Cities100: Paris is boosting local food production for an equitable food system	עידוד אזרחות פעילה חוסן קהילתי ביטחון תזונתי מקומי	עבור גגות- בינוני עבור השאר- מהיר		שפ"ע איכ"ס וקהילה תכנון בינוני והנדסה	הקצאת שטחים פתוחים, גגות, חניונים עבור חקלאות עירונית	גידול מזון טרי מקומי
ניו יורק NYC School Gardens in Every Borough: Manhattan - NYC Food Policy Center (Hunter College)	חינוך סביבתי חיזוק קשרי קהילה ביטחון תזונתי מקומי עידוד אזרחות פעילה- התלמידים לוקחים אחריות ומובילים שינוי	מהיר		שפ"ע איכ"ס וקהילה, חינוך	פיתוח גינות קהילתיות במרחבים עירוניים ובבתי ספר	
טורונטו, יעד של 50% מזון מקומי Local, Healthy Food Procurement Policies	קידום חוסר הרשות בפני אירועי קיצון שפוגעים בחקלאות	בינוני		רכש	תיעודף חקלאות מקומית ברכש מוסדי	קידום רכישה מחקלאות

מסמך זה נכתב על ידי קואליציית "מזון וחיים", כתיבה מרכזית גרינפיס ישראל

בסיוע -ישראל The Natural step, גינות קהילה ישראל, הפורום הישראלי לתזונה בת קיימא

	יצירת שיתופי פעולה אזוריים וחיזוק הקשר בין יישובים ומועצות			עסקים תשתיות	יצירת מערך לוגיסטי של מכירת מזון מחקלאים מקומיים לתושבים	מקומית (בתוך טווח מוגדר)
פריז SUSTAINABLE FOOD PLAN		בינוני				
מועצה אזורית מנשה	חסכון כספי משמעותי (הפחתה בהטמנה) אפשרות עסקית לשימוש או מכירה של התוצרים	איטי		תשתיות	איסוף פסולת אורגנית למפעל קומפוסט או ביו גז	טיפול בפסולת אורגנית
פריקט "מהפח ירוק" בירושלים מפת הקומפוסטרים עיריית תל אביב יפו	חיסכון כספי משמעותי לעיר (הפחתה נכרת בהובלה ובהטמנה, חסכון בפינוי גזם) הפחתת זיהום האוויר הגברת מודעות התושבים לייצור וטיפול בפסולת	מהיר		תשתיות	חלוקת קומפוסטרים לתושבים- בניינים והדרכה	

ארגונים הפועלים ברשויות המקומיות בתחום המזון

[רשת ערים בריאות](#) - מפעילים מתאמי בריאות עירוניים, הכשרות וסדנאות למתאמי הבריאות

[פריקט "מתחילים את השינוי בצלחת"](#) (אנימלס וחיים וסביבה) - פריקט חינוכי הנוגע להשפעות הסביבתיות של מזון מהחי ומעבר לדיאטה מבוססת על הצומח, עבודה בבתי ספר ותנועות נוער, מקומות עבודה

[פריקט "השפעה מקומית"](#) בו לוקחים חלק הארגונים: TNS, צלול, טו בי פרינדלי, אל אמל- פריקט במימון האיחוד האירופי לצמצום פליטות גזי חממה בעסקים קטנים ובינוניים ברשויות מקומיות בנגב ובגליל.

מסמך זה נכתב על ידי קואליציית "מזון וחיים", כתיבה מרכזית גרינפיס ישראל

בסיוע -ישראל The Natural step, גינות קהילה ישראל, הפורום הישראלי לתזונה בת קיימא

התוכנית כוללת עבודה פרטנית עם רשויות לצמצום בזבז מזון, הפחתת פסולת פלסטיק והתייעלות אנרגטית בסיומה יקבלו העסקים תו אחריות אקלימית. בנוסף, כוללת התוכנית הכשרה בנושא משבר האקלים לעובדי הרשויות המקומיות והכשרה לבני נוער לקראת קמפיין תומך לעסקים המשתתפים בתוכנית.

[גינות קהילה ישראל](#) - טיפוח גינות קהילתיות

[רובין פוד](#) - פרויקט הצלת מזון, הפקת אירועים עם מזון מוצל, אפליקציית שיתוף אוכל

[מצילות המזון ירושלים](#) - פרויקט הצלת מזון בירושלים, פרויקט חינוכי, קייטרינג חברתי של מזון מוצל

[פרויקט שני ללא בשר](#) - ליווי ביישום יום שני ללא בשר, כולל תפריטים, מתכונים, חברות הסעדה רלוונטיות, שלטים ופוסטרים לחדרי אוכל ומסעדות

[חברת מתכונים של "שני ללא בשר"](#)

[אמנת המזון מהצומח](#) - אמנה בינלאומית לקידום מעבר למערכות מזון מבוססות על הצומח, מוסדות ורשויות התומכים בהפסקת ההרחבה של תעשיית המזון מהחי, שיקום אזורי טבע שנפגעו ממנה וביסוס מערכות מזון מבוססות על הצומח.

[הפורום הישראלי לתזונה בת קיימא](#) - שותפים לכתיבת חוברת עיר מקדמת תזונה בריאה מ.ב.ט.י.ח.ה ומייעצים לעיריית ל אביב לגבי יישום עקרונות אמנת מילאנו בעיר.

מידע נוסף ומקורות

- [דוגמאות מהעולם ליעדי הפחתת מזון מהחי / קואליציית מזון וחיים](#)
- [מפת דרכים למערכות מזון מבוססות על הצומח / קואליציית מזון וחיים](#)
- [פליטת גזי חממה מצריכת בשר בישראל - תסריט המרה למקורות צמחיים / קואליציית מזון וחיים](#)
- [מסמך המסכם דוגמאות לתכניות אקלים של ערים מהעולם \(פריס, קופנהגן, סידני, בריסטול\) / מטה חירום אקלימי אקולוגי](#)
- [מדריך להכנת תוכנית פעולה מקומית להיערכות לשינוי אקלים ואנרגיה מקיימת / משדד האנרגיה, המשדד להגנת הסביבה, משדד הפנים](#)
- [The Milan Pact - Milan Urban Food Policy Pact](#)
- [מדריך לעיר מקדמת תזונה בריאה / משדד הבריאות, מרכז השלטון המקומי, רשת ערים בריאות, הפורום הישראלי לתזונה בת קיימא](#)
- [המדריך לתזונה בת קיימא ומניעת בזבז מזון / עיריית תל אביב, הפורום לתזונה בת קיימא, TNS](#)
- [מצגת מדיניות המזון העירונית של תל אביב](#)

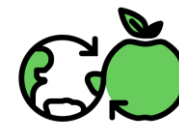
מסמך זה נכתב על ידי קואליציית "מזון וחיים", כתיבה מרכזית גרינפיס ישראל

בסיוע -ישראל *The Natural step*, גינות קהילה ישראל, הפורום הישראלי לתזונה בת קיימא

GREENPEACE

קואליציית
מזון וחיים

משרד
הבריאות
נחיש בריאים יותר

מסמך זה נכתב על ידי קואליציית "מזון וחיים", כתיבה מרכזית גרינפיס ישראל
בסיוע -ישראל *The Natural step*, גינות קהילה ישראל, הפורום הישראלי לתזונה בת קיימא